

ΔΥΠΑ

Σπ. Πρωτοψάλτης: Στόχος η αναβάθμιση του εργασιακού τοπίου της χώρας

Σπύρος Πρωτοψάλτης

Αύξηση 115,6% σημείωσε το α' τρίμηνο του 2024 ο αριθμός των κενών θέσεων εργασίας σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2023. Οι κενές θέσεις εργασίας, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), έφτασαν τις 70.826, έναντι 32.850 το 2023, ενώ κατά την αντίστοιχη σύγκριση του έτους 2023 προς το 2022 είχε σημειωθεί επίσης αύξηση 97,9%.

«Αυτό που καταγράφει η ΕΛΣΤΑΤ κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους, δηλαδή η αύξηση του αριθμού των κενών θέσεων εργασίας, είναι ένα φαινόμενο που καταγράφεται πανευρωπαϊκά και σχετίζεται με διαρθρωτικούς παράγοντες», εξηγεί ο Διοικητής και Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ), Σπύρος Πρωτοψάλτης, μιλώντας στο Liberal, σχετικά με τις κενές θέσεις εργασίας στην Ελλάδα. Αναλύει τους τομείς στους οποίους παρατηρείται το μεγαλύτερο πρόβλημα, τις προοπτικές για την ελληνική αγορά εργασίας, καθώς και τις πρωτοβουλίες που προγραμματίζονται ώστε να αντιμετωπιστεί η επικίνδυνη στρέβλωση της αγοράς εργασίας.

Συνέντευξη στη Μαρίνα Πετσούκη

Τα ευρήματα από τις πρόσφατες δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι τα θέματα της ανεργίας και της απασχόλησης βρίσκονται στον πυρήνα του ενδιαφέροντος των πολιτών. Ωστόσο, τα στοιχεία Απριλίου της ΕΛΣΤΑΤ, δίνουν μια εικόνα στρέβλωσης της αγοράς εργασίας. Τι ακριβώς συμβαίνει;

Αυτό που καταγράφει η ΕΛΣΤΑΤ κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους, δηλαδή η αύξηση του αριθμού των κενών θέσεων εργασίας, είναι ένα φαινόμενο που καταγράφεται πανευρωπαϊκά και σχετίζεται με διαρθρωτικούς παράγοντες, όπως η μείωση του εργατικού δυναμικού λόγω γήρανσης του πληθυσμού, οι ελλείψεις κατάλληλων δεξιοτήτων σε σχέση με τις ραγδαίες τεχνολογικές αλλαγές και τις αυξανόμενες απαιτήσεις από τις επιχειρήσεις, τα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης ορισμένων πληθυσμιακών ομάδων, όπως οι γυναίκες και οι νέοι, καθώς και η μεγάλη αύξηση της ζήτησης σε επαγγέλματα που δεν απαιτούν τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ειδικότερα για τη χώρα μας αποτελεί ένα πολυπαραγοντικό πρόβλημα, που σχετίζεται με ζητήματα όπως η απαξίωση της τεχνικής εκπαίδευσης, η διαχρονική έλλειψη διασύνδεσης του εκπαιδευτικού συστήματος με τις ανάγκες της οικονομίας, η επακόλουθη αναντιστοιχία δεξιοτήτων, το *braindrain*, τις αυξημένες ανάγκες ανθρώπινου δυναμικού σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας όπως ο τουρισμός και οι κατασκευές, καθώς και με ζητήματα συνθηκών εργασίας και αμοιβών. Παράλληλα, στην Ελλάδα έχουμε μεγάλο αριθμό αποφοίτων σε ειδικότητες με χαμηλή ή μειωμένη ζήτηση και αντίστροφα χαμηλό ποσοστό αποφοίτων σε ειδικότητες είτε με υψηλή είτε με αυξανόμενη ζήτηση.

Μπορείτε να μας εξηγήσετε τι είναι οι «κενές θέσεις εργασίας» και πώς κατανέμονται στο σύνολο του παραγωγικού ιστού της χώρας; Σε ποιους συγκεκριμένους τομείς παρουσιάζεται η μεγαλύτερη αύξηση στις κενές θέσεις εργασίας και γιατί;

Η ΕΛΣΤΑΤ ορίζει ως «κενές θέσεις εργασίας» όσες είναι νεοδημιουργηθείσες, και επίσης όσες είναι ήδη κενές ή εκείνες που πρόκειται να κενωθούν σύντομα (δηλαδή έχει δηλώσει ο εργαζόμενος ότι θα αποχωρήσει), για τις οποίες οι εργοδότες έχουν πρόσφατα προβεί σε ενέργειες για να βρεθεί κατάλληλος υποψήφιος εκτός των επιχειρήσεων και οι οποίες είναι διαθέσιμες είτε άμεσα είτε στο άμεσο μέλλον.

Οι περισσότεροι κλάδοι επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στη χώρα μας αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κάλυψη θέσεων εργασίας, ανάμεσά τους ο τουρισμός και η εστίαση, η πληροφορική, καθώς επίσης ο αγροτικός και κατασκευαστικός κλάδος. Στον τομέα του τουρισμού και της εστίασης, είναι σαφές ότι τα συνεχόμενα ρεκόρ αφίξεων τουριστών, μετά την περίοδο της πανδημίας, έχουν δημιουργήσει αντίστοιχα αυξημένες ανάγκες σε εξειδικευμένο κυρίως ανθρώπινο δυναμικό. Ενώ οι εργαζόμενοι σε τουρισμό - επισιτισμό έχουν αυξηθεί κατά 30% από το 2011 και πάλι δε επαρκούν.

Όσον αφορά το γιατί, υπάρχουν αιτίες όπως η αναντιστοιχία των δεξιοτήτων που αναζητούν οι επιχειρήσεις με τις δεξιότητες των αναζητούντων εργασία (skillsmismatch) και η χωρική αναντιστοιχία (spatialmismatch), δηλαδή η αναντιστοιχία μεταξύ των περιοχών που βρίσκονται οι δουλειές και αυτών που κατοικούν οι άνεργοι, αλλά και σημαντικά θέματα μισθών και συνθηκών εργασίας.

Μήπως οι θέσεις απασχόλησης που προσφέρονται απαιτούν ιδιαίτερα προσόντα και εξειδικευμένες δεξιότητες; Μήπως οι υποψήφιοι εργαζόμενοι δεν είναι διατεθειμένοι και αρνούνται να εκπαιδευτούν ή να καταρτιστούν, ώστε να ανταποκριθούν στο νέο εργασιακό περιβάλλον;

Οι προκλήσεις στις οποίες καλούμαστε να ανταποκριθούμε είναι η αντιστοίχιση των δεξιοτήτων που αναζητούν οι επιχειρήσεις με εκείνες που διαθέτουν οι υποψήφιοι εργαζόμενοι και η επιτυχημένη διασύνδεση ειδικά της επαγγελματικής εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Αυτό που εμείς καταγράφουμε είναι ότι οι πολίτες διψούν για δράσεις κατάρτισης και αναβάθμισης δεξιοτήτων.

Όπως γνωρίζετε, η ΔΥΠΙΑ έχει αναλάβει την υλοποίηση του μεγαλύτερου προγράμματος κατάρτισης που έχει ποτέ πραγματοποιηθεί στη χώρα μας, με στόχο την αναβάθμιση δεξιοτήτων 500.000 πολιτών μέχρι το 2025, με έμφαση τις ψηφιακές και πράσινες.

Αυτή η στόχευση ανταποκρίνεται στην ανάγκη να ανέβουμε από την προτελευταία θέση στον ευρωπαϊκό Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI), ο οποίος καταγράφει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στα κράτη μέλη της ΕΕ όσον αφορά την ψηφιακή μετάβαση. Παράλληλα, υιοθετεί τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Ψηφιακή Πυξίδα», που καθοδηγεί τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ευρώπης, με συγκεκριμένους στόχους και επιδιώξεις για το 2030, και υποστηρίζει την ομαλή πράσινη και ψηφιακή μετάβαση.

Μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι η ανταπόκριση ανέργων και εργαζομένων σε κάθε σχετικό πρόγραμμα που ανοίγει η ΔΥΠΙΑ είναι εντυπωσιακή, σε τέτοιο μάλιστα βαθμό, ώστε αρκετές φορές προχωράμε στην αύξηση των διαθέσιμων θέσεων για να μπορέσουν όλοι όσοι αιτούνται συμμετοχής να αναβαθμίσουν τις δεξιότητές τους.

Ήδη περισσότεροι από 260.000 πολίτες έχουν ολοκληρώσει σχετικές δράσεις κατάρτισης και έχουν λάβει σχετικές πιστοποιήσεις, ενισχύοντας το βιογραφικό τους.

Στις αρχές του μήνα ανοίξαμε έναν ακόμη κύκλο κατάρτισης, με πόρους από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), για 25.000 ανέργους, που αφορά σε πράσινες δεξιότητες. Στόχος της νέας δράσης είναι να ενισχύσουμε την απασχολησιμότητα σε κλάδους που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση και ταυτόχρονα να καλύψουμε αντίστοιχες ανάγκες που καταγράφουμε από την αγορά εργασίας. Οι άνεργοι ωφελούμενοι που θα ολοκληρώσουν το πρόγραμμα, θα συμμετάσχουν σε εξετάσεις πιστοποίησης γνώσεων και δεξιοτήτων από ανεξάρτητους φορείς και θα λάβουν πιστοποίηση σε αντικείμενα όπως είναι η ανανεώσιμη ενέργεια, η βιώσιμη διαχείριση περιβάλλοντος, η κυκλική οικονομία, η αγροδιατροφή και η αειφορική δασοκομία.

Παράλληλα, μέσω των επτά Κέντρων Δια Βίου Μάθησης (ΚΔΒΜ) υλοποιούμε σε όλη την Ελλάδα μικρότερης κλίμακας δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης, σε συνεργασία με Δήμους, Πανεπιστήμια, επαγγελματικούς φορείς και τοπικούς συνεταιρισμούς πρωτογενούς τομέα, κυρίως σε τεχνικές ειδικότητες, που διαμορφώνονται ανάλογα με τις ανάγκες που καταγράφουμε.

Ποια είναι τα κύρια εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να προσλάβουν προσωπικό για τις κενές θέσεις εργασίας και ποιες δράσεις θα πρέπει να αναλάβουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις για να προσελκύσουν και να διατηρήσουν ταλέντο σε μια τόσο ανταγωνιστική αγορά εργασίας;

Όλοι μαζί, δημόσιος και ιδιωτικός τομέας, χρειάζεται να εντείνουμε τις προσπάθειές μας ώστε να συμβαδίσουμε με τις επιπτώσεις των ταχύτατων τεχνολογικών και οικονομικών εξελίξεων και η κάθε πλευρά θα πρέπει να αναλάβει πρωτοβουλίες που θα συνεισφέρουν στην κατεύθυνση αυτή.

Από τις ίδιες τις δράσεις της ΔΥΠΑ προκύπτουν απαντήσεις στο ερώτημά σας. Ενδεικτικά, θα αναφερθώ στα προγράμματα απασχόλησης «νέας γενιάς» που έχουμε υλοποιήσει τα τελευταία 4,5 χρόνια, μέσω των οποίων καταφέραμε να δημιουργήσουμε πάνω από 170.000 νέες θέσεις εργασίας.

Τι παρατηρούμε λοιπόν σχετικά με αυτές τις νέες δράσεις; Εκτός από την απλοποίηση των διαδικασιών, τα χαρακτηριστικά που ξεχωρίζουν είναι η έμφαση σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες και η γεωγραφική κατανομή τους. Σχεδιάσαμε, δηλαδή, προγράμματα ώστε να παροτρύνουμε τις επιχειρήσεις να δώσουν ευκαιρίες απασχόλησης σε εκείνο το κομμάτι των ανέργων που αντιμετωπίζονται μεγαλύτερο εμπόδια ένταξης στην αγορά εργασίας και πιο συγκεκριμένα στις γυναίκες, στους νέους και μάλιστα σε όσους δεν έχουν προϋπηρεσία, στους μακροχρόνια ανέργους, στους ανέργους μεγαλύτερης ηλικίας, καθώς επίσης και προγράμματα με έμφαση σε περιοχές με αυξημένα ποσοστά ανεργίας.

Δύο, λοιπόν, κρίσιμα στοιχεία που οι επιχειρήσεις χρειάζεται να επανεξετάσουν και να προσαρμόσουν την εταιρική τους κουλτούρα είναι η αποφυγή στερεοτυπικών διακρίσεων, ηλικιακών και άλλων, καθώς υπάρχει πολύ αξιόλογο ανθρώπινο δυναμικό του οποίου τα βιογραφικά κάποιες επιχειρήσεις δεν τα εξετάζουν. Επιπλέον, η παροχή της δυνατότητας για ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση και φυσικά η προσέλκυση ταλέντων με την παροχή ανταγωνιστικών πακέτων αποδοχών και συνολικά ελκυστικού περιβάλλοντος εργασίας είναι απαραίτητα στοιχεία για την προσέλκυση εργαζομένων αλλά και για την παραμονή τους.

Με λίγα λόγια, οι επιχειρήσεις πρέπει να επενδύουν στο ανθρώπινο κεφάλαιο, που είναι και το πιο σημαντικό σε μια παγκόσμια οικονομία που αλλάζει με ταχύτατους ρυθμούς.

Ποιες είναι οι προοπτικές για την ελληνική αγορά εργασίας τους επόμενους μήνες ή χρόνια; Πιστεύετε ότι η αύξηση των κενών θέσεων θα συνεχιστεί;

Η αγορά εργασίας σε όλη την Ευρώπη και συνεπώς και στην Ελλάδα βρίσκεται ενώπιον της σημαντικής πρόκλησης να παραμείνει ανταγωνιστική και αυτό θα επιτευχθεί αρκεί να καταφέρουμε να ενισχύσουμε αποτελεσματικά τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, κάτι που με σαφήνεια άλλωστε ανάδειξε η ανακήρυξη του 2023 ως «Ευρωπαϊκού Έτους Δεξιοτήτων».

Σε αυτό το πλαίσιο, το Εθνικό Συμβούλιο Δεξιοτήτων, του οποίου έχω την τιμή να είμαι Πρόεδρος, έχει προχωρήσει στην επικαιροποίηση της «Εθνικής Στρατηγικής για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού και τη Διασύνδεσή του με την Αγορά Εργασίας».

Έχουμε, δηλαδή, καταγράψει την υφιστάμενη κατάσταση στο εργασιακό τοπίο, τις προκλήσεις και τους άξονες στους οποίους χρειάζεται να κινηθούμε στο επόμενο διάστημα, όπως η ενίσχυση της καινοτομίας και της ανθεκτικότητας των επιχειρήσεων μέσω της αναβάθμισης των ψηφιακών δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, η ενίσχυση των οριζόντιων δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού με παράλληλη αντιστοίχιση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, κ.λπ.

Με τις κατάλληλες παρεμβάσεις και πρωτοβουλίες πιστεύω ότι στα επόμενα χρόνια θα περιορίσουμε το φαινόμενο των κενών θέσεων που ανάδειξε και φέτος η ΕΛΣΤΑΤ, ενισχύοντας τη σύζευξη προσφοράς και ζήτησης εργασίας, στηρίζοντας ταυτόχρονα τους ανέργους να ενταχθούν στην αγορά εργασίας και τις επιχειρήσεις να βρουν κατάλληλα καταρτισμένο προσωπικό.

Ποιες είναι οι στρατηγικές που ακολουθεί το κράτος και ποιες είναι οι πρωτοβουλίες που προγραμματίζονται ώστε να αντιμετωπιστεί αυτή η εξαιρετικά επικίνδυνη στρέβλωση της αγοράς εργασίας, όπου οι επιχειρήσεις αδυνατούν να βρουν τους εργαζόμενους που χρειάζονται και οι νέοι αρνούνται να ενταχθούν στο παραγωγικό δυναμικό της χώρας;

Σε αυτή την κατεύθυνση, η ΔΥΠΙΑ, ως κεντρικός πυλώνας της κυβέρνησης για την αύξηση της απασχόλησης, τα τελευταία χρόνια έχει αναλάβει πολλές και σημαντικές πρωτοβουλίες, ώστε να συνεισφέρει με τα μέσα που της αναλογούν στην κάλυψη των κενών θέσεων εργασίας και να διευκολύνει την ένταξη των ανέργων από όλες τις πληθυσμιακές ομάδες στο παραγωγικό δυναμικό της χώρας. Αναφέρθηκα ήδη στα προγράμματα απασχόλησης «νέας γενιάς» και στη δημιουργία 170.000 νέων θέσεων εργασίας.

Ειδικά για τον τουριστικό - επισιτιστικό κλάδο, που στη μεταπανδημική περίοδο καταγράφει κάθε χρόνο ιδιαίτερα αυξημένες ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό, ιδρύσαμε το 2021 τις Πειραματικές Επαγγελματικές Σχολών (ΠΕΠΑΣ) Μαθητείας, με τη συνεργασία του Ελληνογερμανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου και του Ινστιτούτου Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ), οι οποίες παρέχουν εξειδικευμένες σπουδές σε συναφείς ειδικότητες.

Στη συνέχεια, εντάξαμε στις παρεμβάσεις μας για τη σύζευξη προσφοράς και ζήτησης εργασίας, Ημέρες Καριέρας αποκλειστικά για τον Τουρισμό, τις οποίες μάλιστα διευρύνουμε φέτος με τη διοργάνωση δυο ευρωπαϊκών διαδικτυακών εκδηλώσεων μέσω του Εθνικού Γραφείου Συντονισμού EURES, με την υποστήριξη της ευρωπαϊκής πλατφόρμας European Online Job Days.

Με την ίδια στόχευση, προχωρήσαμε στις 13 Μαΐου στην ενεργοποίηση της εφαρμογής - πλατφόρμας JOBmatch, μέσω της οποίας επιτυγχάνεται η άμεση διασύνδεση των επιχειρήσεων στους κλάδους τουρισμού και εστίασης, με όσους ψάχνουν δουλειά σε αντίστοιχες ειδικότητες. Σε έναν μήνα, καταγράφηκαν περισσότερες από 12.500 εγγραφές, με περισσότερες από 2.000 επιχειρήσεις και πάνω από 10.000 αναζητούντες εργασία. Έχουν γίνει μέχρι στιγμής 15.698 αντιστοιχίσεις ανάμεσα σε εργοδότες και εργαζόμενους, ενώ έχουν ολοκληρωθεί 5.426 συνεντεύξεις.

Ενδεικτικό, επίσης, στοιχείο της αποφασιστικότητάς μας και της συνεισφοράς της ΔΥΠΙΑ στην καταπολέμηση της ανεργίας αποτελεί το ιστορικό ρεκόρ των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης που υλοποιήσαμε το περασμένο έτος, φτάνοντας τα 854 εκατ. ευρώ και δημιουργώντας, εντός του 2023, 50.000 νέες θέσεις εργασίας.

Τέλος, καθώς αναφέρεστε στους νέους, θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι τη Δευτέρα (17/06) άνοιξαν οι εγγραφές για τις αιτήσεις στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ) Μαθητείας.

Η ΔΥΠΙΑ λειτουργεί 50 ΕΠΑΣ σε όλη την Ελλάδα, στις οποίες οι νέοι 15 - 29 ετών μπορούν να σπουδάσουν δωρεάν, με αμοιβή και πλήρη ασφάλιση, και φέτος έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν ανάμεσα από 37 ειδικότητες αιχμής. Υπάρχουν δηλαδή επιλογές για όλους, σε επαγγέλματα για τα οποία η αγορά εργασίας καταγράφει αυξημένες ανάγκες.

Συνεχίζουμε μεθοδικά να παρακολουθούμε τις πραγματικές ανάγκες των επιχειρήσεων και να ενισχύουμε όλους τους πολίτες, ανέργους και εργαζομένους ώστε να δώσουμε σε όλους τα απαραίτητα εργαλεία που θα οδηγήσουν στην επιτυχή σύζευξη της προσφοράς με τη ζήτηση εργασίας, συνεισφέροντας στην αναβάθμιση του εργασιακού τοπίου της χώρας.

*** Ο Δρ. Σπύρος Πρωτοψάλτης είναι Διοικητής και Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης και πρώτος Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Δημόσιων Υπηρεσιών Απασχόλησης. Παράλληλα είναι Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Δεξιοτήτων Εργατικού Δυναμικού και Εθνικός Συντονιστής για το Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων**